

La importància de la cocreació en salut digital

Baena, A (2019). La cocreació. Definició i característiques

1. Introducció

Actualment no hi ha cap producte comercial que surti al mercat sense haver estat valorat prèviament per les possibles persones usuàries finals. De la mateixa manera, cada vegada és més freqüent la participació de pacients inicialment en la cocreació de continguts i/o en l'avaluació d'un programa, aplicació o qualsevol producte sanitari que faci servir la tecnologia i que pugui incidir sobre la salut.

La cocreació és un procés d'interacció entre professionals i pacients o persones usuàries en què es dissenyen i recullen totes les necessitats, noves idees i millores des del principi, en un procés d'integració horitzontal. La cocreació és, per tant, una forma de gestió dirigida a la creació de valor mitjançant la interacció amb la persona pacient, i el principal impacte positiu és la millora de l'adherència dels usuaris i usuàries al tractament o intervenció, la millora de la viabilitat del producte, la reducció d'errors i la valoració d'aspectes que difícilment són visibles per les persones professionals, per molta experiència que es tingui.

2. Tipus de participació

La participació en un procés de cocreació pot ser múltiple i no exclouent, com ara:

- **Iniciador/a.** Persona que impulsa l'interès per un tema concret, encara que pot participar o no posteriorment en el seu desenvolupament.
- **Retocador/a final.** Persona que participa habitualment en una prova pilot, en la millora de la usabilitat del producte o en el procediment final.
- **Codissenyador/a.** Persona que col·labora en els aspectes de disseny.
- **Cocreador.** Qualsevol persona que participa en un acte de creativitat col·lectiva.
- **Coimplementador/a.** Persona que col·labora en la consecució de determinats resultats o en la resolució de problemes.

3. Principals variables de la implementació de la cocreació

La cocreació facilita la participació i el seguiment a mitjà i llarg termini de diferents pacients en totes les fases del procés pel qual estiguin passant. A més, ajuda a clarificar els beneficis del seu ús, el finançament i l'avaluació i disseminació contínua dels resultats. Però si hi ha un aspecte en què la cocreació representa un salt important és el fet d'utilitzar un llenguatge entenedor pels usuaris i usuàries, l'anomenat llenguatge ciutadà, que es veu afavorit per l'ús de múltiples, fàcils i habituals canals de comunicació entre el col·lectiu de pacients i familiars.

4. Avantatges de la cocreació

Per tant, són múltiples els avantatges que aplicar la metodologia de cocreació aporta a qualsevol projecte. Principalment:

- Tenir una nova perspectiva de la mateixa problemàtica
- Sumar esforços i coneixements
- Reduir possibles errors
- Augmentar l'adherència de les persones pacients
- Responsabilitzar les persones pacients de la seva pròpia autocura
- Repartir responsabilitats entre pacients i professionals
- Prioritzar determinades intervencions o necessitats
- Identificar diferents indicadors basats en la realitat
- Aprofitar el coneixement de les persones pacients
- Reduir la resistència als canvis institucionals, professionals o dels usuaris i usuàries
- Innovar en aspectes que podrien haver passat inadvertits
- Reduir la dificultat de determinades intervencions
- Integar fàcilment una intervenció dins dels fluxos de treball actuals
- Basar-se en l'evidència
- No provocar danys
- Tenir en compte aspectes com les diferències culturals o de gènere
- Tenir més efectivitat que altres processos o aplicacions existents

5. Fases de la cocreació

La cocreació es divideix en 3 fases diferents: preparació, execució i aprenentatge. A la fase d'execució cal avaluar el projecte en marxa a partir de diferents processos importants, com veurem a continuació.

5.1. Fase de preparació

Un dels punts més importants a tenir en compte és fer una selecció acurada d'una problemàtica de salut considerada important i que es pot beneficiar d'una intervenció innovadora.

5.2. Fase d'execució

En aquesta fase es pot utilitzar una metodologia múltiple i variada d'avaluació que serà aplicada segons les necessitats, variables i problemàtica a estudiar i coneixement dels i les professionals.

El primer pas important que cal tenir en compte per a l'avaluació consisteix a reunir un grup de persones interessades, membres de la comunitat, patrocinadores, col·laboradores, sòcies de coalicions, oficials fundadores, administradores, gerentes i altres integrants del cos administratiu, que siguin representatives de les persones usuàries o pacients finals de la intervenció. Una elecció errònia d'aquestes persones participants pot provocar uns resultats totalment inadequats

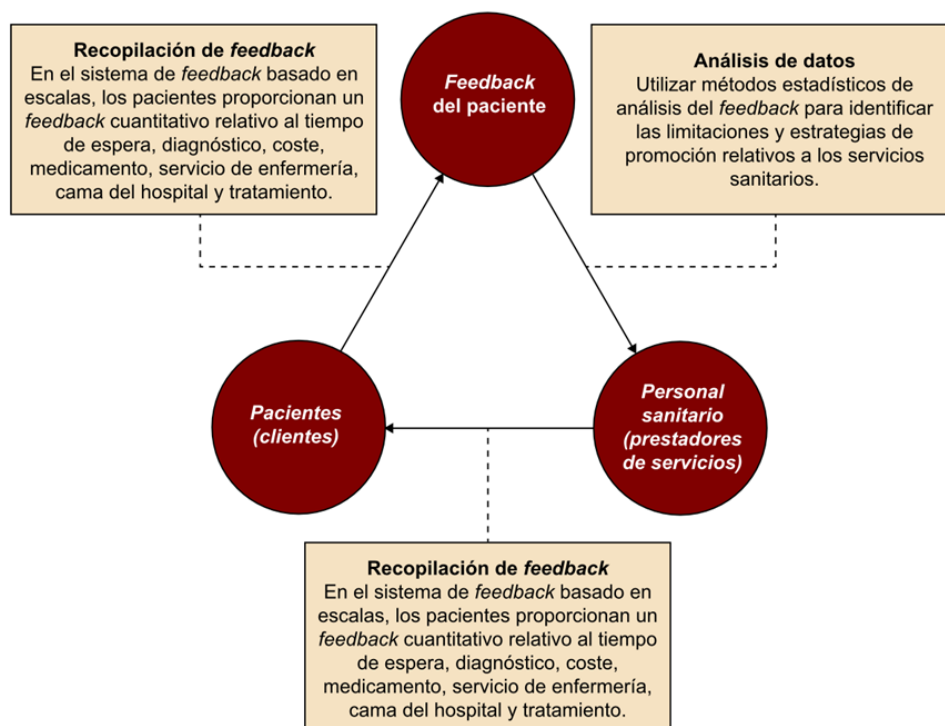
Un cop s'han seleccionat els i les participants es passa a descriure resumidament la intervenció que serà avaluada, què és el que es pretén aconseguir i com s'intentaran generar canvis; els components i elements centrals del programa, l'etapa de desenvolupament i com integrar aquest programa al conjunt general d'intervencions comunitàries de salut:

- Necessitat o problema
- Expectatives
- Activitats
- Recursos
- Etapa de desenvolupament
- Context

Finalment es passarà al pla d'avaluació en què es descriurà clarament el propòsit o la intenció general de l'avaluació, els usuaris i usuàries finals de la intervenció, els diferents usos, les preguntes que s'espera respondre, els mètodes que s'utilitzaran, la forma de arribar a acords, el disseny (racional i coherent) i la valoració de les relacions causals entre diferents variables.

Per això es podrà utilitzar una metodologia múltiple i no excloent d'avaluació d'entre les següents:

- L'enquesta
- L'entrevista
- El diari d'usuaris i usuàries
- Les proves amb usuaris i usuàries
- L'observació contextual
- Els *focus groups*
- L'avaluació heurística
- El *tree testing*
- El *mapping*
- El prototipat
- El mètode Kano
- Les tècniques de *logging*
- *Jobs to be done*
- El disseny iteratiu
- *Cognitive walkthrough*
- *Desk research*
- L'avaluació econòmica

Fuente: Zhang, Tong, Demirel, Duffy y Yih (2015).

Figura 1. Model de cocreació en salut

5.3. Fase d'aprenentatge

Per acabar, s'aplicarà el programa, aplicació, etc. resultant oferint una nova oportunitat per aprendre de l'experiència única de les persones pacients de manera contínua.

Conclusió

En resum, aplicar una metodologia de cocreació a qualsevol programa, projecte o intervenció sanitària en salut, especialment en salut digital, incorpora un model d'innovació col·laborativa horitzontal que es pot utilitzar puntualment segons les necessitats o problemes concrets d'un moment determinat, si bé n'és recomanable la utilització sempre que sigui possible ja que, encara que augmenta la dificultat inicial de qualsevol procés, a la llarga els avantatges són molt superiors a les complicacions.